

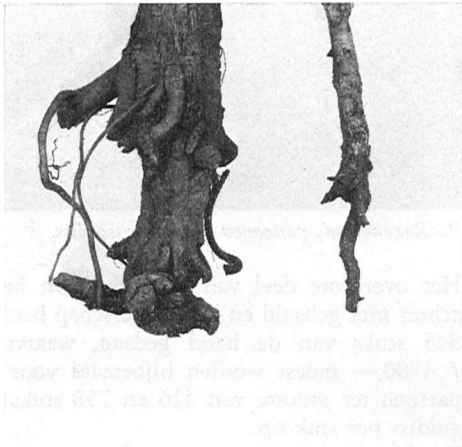
Welke kleine knaagdieren kunnen in de winter schade veroorzaken in jonge aanplant van populieren?

De populier als kultuurgewas is op dit ogenblik o.a. aantrekkelijk, omdat de teelt ervan zo arbeidsextensief is. Na het planten wordt de bodemvegetatie vrijwel met rust gelaten, meestal wordt er alleen nog wat snoeihout op gedeponneerd.

Totdat de beplanting „in sluiting” is kunnen, door de dan dichte bodemvegetatie, hier echter bijzonder gunstige levensomstandigheden ontstaan voor enkele kleine knaagdiersoorten. De soorten, die als potentiële beschadigers van populieren in aanmerking komen, zullen wij hieronder in het kort bespreken.

Woelrat (Arvicola terrestris L.)

De woelrat leeft grotendeels ondergronds en is in de lager gelegen gebieden gebonden aan water. Vanuit sloten, beken, moerassen etc. worden gangen gegraven naar de kultuurgewassen. De eerste schadegevallen vinden wij dan ook meestal dicht bij het water, later ook verder daarvan verwijderd. De schade wordt ondergronds toegebracht door het afknagen van de wortels van planten gedurende de winter of het vroege voorjaar, wanneer voor de woelrat het voedsel schaars is.

Afgevreten wortels
van oude en
jonge appelboom
door de woelrat.

Het constateren van de schade gebeurt meestal veel later in een drogere periode van het jaar, als de bomen gaan kwijnen resp. doodgaan. Bij grotere populieren komt vaak het omwaaien van randbomen voor, omdat de wortels geheel of grotendeels ontbreken. Duidelijk zichtbaar is de schade in de eerste vijf tot zeven jaar na aanplant. Daarna kan ook nog wel beschadiging voorkomen, maar dat valt dan meestal niet zo op.

In hoog gelegen gebieden zoals de heuvels van Limburg, de Wageningse Berg en de Grebbeberg komt een aangepaste z.g. „droge” soort voor van de woelrat, die ook wel het Scherman-type wordt genoemd. De schade veroorzaakt door deze, niet aan water gebonden soort, is vrijwel identiek aan die van de watersoort.

Veldmuis (Microtus arvalis Pallas)

Van de veldmuizen is bekend, dat zij onder gunstige omstandigheden periodiek, om de drie jaar, plaagjaren kunnen veroorzaken. Door extreem afwijkende klimaatsomstandigheden kan de populatieopbouw vertraagd of afgebroken worden, waardoor soms onregelmatigheden in de periodiciteit kunnen ontstaan. Tot nu toe zijn vooral de komkleigronden van ons land bekend als de typische plaaggebieden.

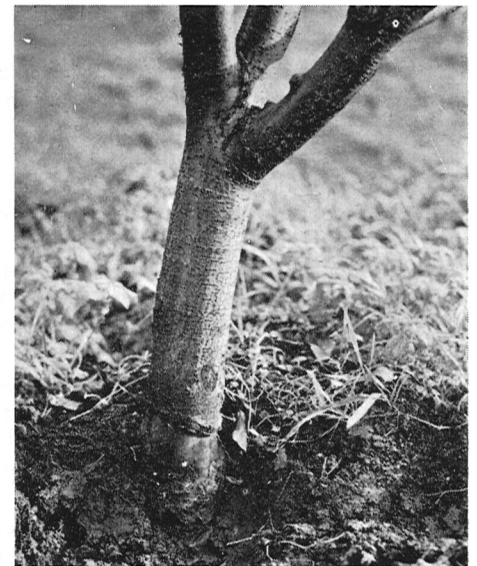

Veldmuis.

Dr. A. van Wijngaarden noemt een drietal condities, die voor de vorming van een muizenplaag vereist zijn:

- 1 Er moeten in een bepaald gebied voldoende, zeer ruige wegbermen, of soortgelijke begroeiingen aanwezig zijn om de muizenpopulatie in minimumjaren overlevingskansen te bieden.
- 2 Er moeten verwaarloosde weidegebieden aanwezig zijn om een eventueel geboorteoverschot van de primaire biotoopterreinen op te nemen.
- 3 Van de in 2 genoemde gebieden moet een bepaald minimum aaneengesloten oppervlak aanwezig zijn, of dicht bijeen liggen.

Veldmuizenschade bestaat uit het afknagen van de bast van de bomen, vaak tot op het hout. Meestal wordt de beschadiging bovengronds gevonden op de grens van bodem en lucht.

Vruchtboom,
„geringd” door
veldmuis.

In herfst, winter of het vroege voorjaar (voedselschaarste) kunnen wij schade verwachten, waarbij vooral de schade, aangericht onder een langdurig sneeuwdek funest kan zijn door het z.g. „ringen” van de jonge bomen. Op gronden waarop weinig bodembewerking wordt toegepast (bermen, grienden en grasland) ontstaat in plaagjaren een veel hogere populatiedichtheid en is de kans op schade groter dan op gronden waarop regelmatig bodembewerking wordt toegepast (bouwland, boomgaarden), want door grondbewerking worden de oppervlakkige gangen van de veldmuizen vernietigd. Vrijwel uitsluitend in plaagjaren en bij uitzondering in de herfst daarvoor, kunnen veldmuizen schadelijk optreden.

Aardmuis (Microtus agrestis L.)

De aardmuis is nauw verwant aan de veldmuis. Ook bij de aardmuis kunnen met driejaarlijkse perioden plaagjaren optreden. Het schadebeeld is praktisch identiek aan dat van de veldmuis. Het komt dan ook vaak voor dat de veldmuis de schuld krijgt als de schade is veroorzaakt door de aardmuis.

Wel zijn er enige verschillen in biotoopeisen van veldmuis en aardmuis. De veldmuis geeft de voorkeur aan een droog steppachtig gebied, terwijl de aardmuis meer een vochtig milieu preferiert. Beide vragen een ruige bodemvegetatie, maar voor de aardmuis moet die vegetatie wat hoger zijn.

Resumerend kunnen wij stellen, dat de schade door kleine knaagdieren, die we aan populieren kunnen verwachten sterk afhankelijk zal zijn van de omstandigheden, die wij kreëren. Wordt aan de soortspecifieke biotoopeisen van een van de genoemde knaagdiersoorten voldaan, dan kunnen wij schade verwachten.

Tien nieuwe populiererasen in België

(Bull. Soc. Roy. For. de Belgique - 80 - 3)

Onder de titel „A propos des nouvelles variétés de peupliers inscrites au contrôle varietal” geven de Graaf d'Oultremont en ir. V. Steenackers, resp. Voorzitter en vice-Voorzitter van de Nationale Populieren Cie in België een overzicht van de huidige populiererasen in hun land.

Tot voor kort was 60 % van alle jaarlijks in België geplante populieren 'Robusta' en 15 % 'Harff'. Terecht merken de schrijvers op, dat dit een bijzonder riskante toestand opleverde. Op grond hiervan heeft de Belgische Populieren Cie dan ook de Minister van Landbouw in België voorgesteld een serie populiererasen in de officiële lijst op te nemen.

Bij ministerieel besluit van 21 april 1972 is deze nieuwe lijst gepubliceerd.

Naast een aantal ook bij ons bekende oudere rassen, die niet alle even bruikbaar zijn gebleken, is een elftal nieuwe rassen in het verkeer gekomen, waarvan er tien voor Nederland geheel nieuw zijn. Deze nieuwe rassen zijn geselecteerd door het Instituut voor Populierenveredeling te Geraardsbergen, dat deel uitmaakt van het lucifersconcern „Union Allumettiëre”. Het gaat hier om geselecteerde rassen, waarvan de eigenschappen reeds in proeven zijn bestudeerd.

De rassen 'Unal' 1 t/m 6 zijn euramerikanen, Unal 7 en 8 zijn hybriden van *P. trichocarpa* en *P. deltoides* (vergelijkbaar in eigenschappen met onze nieuwe rassen 'Rap', 'Donk' en 'Barn'); Unal 9 en 10 zijn zuivere *P. trichocarpa* en de elfde is de ook bij ons reeds tot de handel toegelaten 'Fritzi Pauley’.

De euramerikanen hebben Belgische *P. nigra* bomen tot vader. Deze werden gevonden in de Dendervallei.

Al deze 6 euramerikaanse rassen hebben volledig weerstand tegen roest en een slechts zeer geringe gevoeligheid voor *Marssonina*, terwijl ze ook een goede weerstand tegen bacteriekanker bezitten.

De 3 *P. trichocarpa* rassen zijn slechts weinig gevoelig voor roest, hebben een zeer hoge weerstand tegen *Marssonina* en kanker. Het ras 'Unal 9' is in Nederland reeds een aantal jaren beproefd in vergelijkende toetsproeven van het Bosbouwproefstation en de ervaringen met dit ras bevestigen de Belgische mededelingen.

Van 'Fritzi Pauley' valt op te merken, dat dit ras bij ons veel last heeft van windbreuk. Zijn andere eigenschappen zijn zeer

De intensiteit van de schade is gekorreleerd met het meer of minder geschikt zijn van het biotoop voor een bepaalde soort.

P.M. Voor bestrijdingsadviezen kan men zich wenden tot de Afdeling Bestrijding van Ongedierte, Geertjesweg 15 te Wageningen, telefoon 08370-19001.

Literatuur

Schwerdtfeger, F. 1957. Die Waldkrankheiten. Ein Lehrbuch der Forstpathologie und des Forstschutzes. Verlag Paul Parey, Hamburg und Berlin, zweite neubearbeitete Auflage, 252-254.

Wijngaarden, A. van, 1953. Voorlopige resultaten van het veldmuizenpopulatie onderzoek in de Betuwe. De Levende Natuur, 56, 9: 171-179.

Wijngaarden, A. van, 1954. Biologie en Bestrijding van de woelrat, *Arvicola terrestris terrestris* (L.) in Nederland. Diss. Leiden.

Wijngaarden, A. van, 1956. Over het verband tussen graslandexploitatie en veldmuisplagen. Driemaandelijks bericht betreffende komgronden-gebieden 6, 2: 112-120.

goed maar naar onze mening is de aanplant van 'Fritzi Pauley' niet zonder risico.

De hybriden van *P. trichocarpa* x *P. deltoides* 'Unal 7' en 'Unal 8' kenmerken zich, evenals hun Nederlandse „soortgenoten” zoals 'Rap', 'Donk' en 'Barn' door zeer snelle groei. Ook van deze klonen is de weerstand tegen de verschillende ziekten uitstekend.

Deze nieuwe rassen zijn geplaatst in de categorie: Nader te bestuderen rassen (Variétés en observation). Bij ons worden deze nieuwe rassen geplaatst in de z.g. categorie X (experimentele rassen). In beide gevallen is de bedoeling dezelfde: nieuwe rassen dienen eerst hun waarde te bewijzen alvorens ze definitief tot de keuring worden toegelaten.

Voor Nederland is de uitgifte van 10 van deze nieuwe Belgische rassen – Fritzi Pauley is hier al – van grote betekenis. De overeenkomst tussen het klimaat van W. België en grote delen van Nederland wettigt de verwachting, dat wat in België goed gedijt dit ook in Nederland zal doen. De uitstekende naam van het Belgisch Veredelingsinstituut in Geraardsbergen waarmee het Bosbouwproefstation in Wageningen reeds zoveel jaren nauwe betrekkingen onderhoudt, staat er borg voor, dat bij de selectie van deze rassen de hoogste eisen zijn gesteld. Wij hopen dat zeer binnenkort deze Belgische rassen ook op de Nederlandse markt verkrijgbaar zullen zijn.

GEBROEDERS VAN DEN BERK

BOOMKWEKERIJEN

ST. OEDENRODE - TEL. 04138-2331 b.g.g. 4003 of 2038

LAANBOMEN EN BOSPLANTSOEN

Specialiteit:

POPULIEREN EN WILGEN

Adviezen en beplantingen kunnen door ons geregeld worden